

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գ Ա Վ Ա Ռ Ի Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Հ Ա Մ Ա Լ Ս Ա Ր Ա Ն

ԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

7

ԳԱՎԱՌ 2004
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԳԱՎԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ՅՈՒԹԵՐՈՐԴ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ԵՅՈՒԹԵՐԸ

Եվիրվում է Գավառի պետական համալսարանի հիմնադրման 10-ամյակին

МАТЕРИАЛЫ СЕДЬМОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
ГАВАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА
Посвящается 10-летию основания Гаварского государственного университета

Հրատարակչության տնօրեն՝
Գեղարվեստական խմբագիր՝
Համակարգչային ծնավորումը՝
Շապիկի համակարգչային մշակումը՝

Մ. Վ. Մ Ե ա ց ա կ ա ն յ ա ն
Ա. Ա. Բ ա դ դ ա ս ա ղ յ ա ն
Լ. Շ. Գ ո վ ս ե փ յ ա ն ի
Ե. Ա. Ս ա վ ա յ ա ն ի

Տպագրությունը՝ օճեք: Չափեր՝ 70x100 է/16. Ձևային՝ օճեք:
Շափալը՝ 30 տպ. նամու: Գինը՝ սրբանագրային:

«ԾԱՆԳԱԿ-97» ՀՊՏԱՅՐԱՎՈՐԹՅՈՒՆ
375051, Երևան, Կոմիտասի պող. 48/2, հեռ.՝ (+3741) 23-25-28,
ֆաքս՝ (+3741) 23-25-96, էլ. փոստ՝ info@zangak.am,
էլ. կայք՝ www.zangak.am

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է ԳԱԿԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՈՐՈՇՄԱՍԲ

ՀՏՂ 001
ԳՄՂ 72
Գ 602

Գլխավոր խմբագիր՝

պրոֆ. Գ. Խ. Հակոբյան

Խմբագրական կոլեգիա՝

պրոֆ. Գ. Գ. Հակոբյան, պրոֆ. Ա. Ա. Սիմոնյան, պրոֆ. Վ. Ժ. Բայրապետյան,
պրոֆ. Է. Ա. Գրիգորյան, դոցենտ Վ. Լ. Կատվալյան, դոցենտ Ս. Պ. Ավագյան

Главный редактор:

проф. Г. Х. Акопян

Редакционная коллегия:

проф. Г. Г. Акопян, проф. А. А. Симонян, проф. В. Ж. Айрапетян,
проф. Э. А. Григорян, доц. В. Л. Катвалян, доц. М. П. Авагян

Գ 602 Գիտական հոդվածների ժողովածու.- եր.: Ձանգակ-97, 2004.- 480 էջ:

Գ $\frac{1401000000}{0003(01)-2004}$ 2004

ԳՄՂ 72

ISBN 99930 - 2 - 916 - 5

© Գ. Հակոբյան և ուրիշներ
© «Ձանգակ-97» հրատարակչություն

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հակոբյան Հ. Խ.	Գավառի պետական համալսարանի գործունեության 2-րդ տասնամյակի զարգացման հեռանկարները:	3
2. Հայթյան Ա. Խ.	Արևմտյան քաղաքակրթության ճգնաժամը XX դ. սկզբին և նրա հաղթահարման հետագա աննախադեպ հաջողությունները:	9
3. Հայթյան Ա. Խ.	Ուրարտու. ի նչ է այն, Արարատյան (Արատտա) երկի ը, թե՞ պետական առանձին, ինքնություն միավոր:	21
4. Անջելյան Բ. Օ., Շեստել Վ. Յա., Ավայան Հ. Ի.	Տարրական դպրոցում երեխաների ուսուցման ռացիոնալ համակարգի մշակման հիգիենիկ և մանկավարժական նախադրյալների մասին: /ռուս./	29
5. Օհանյան Հ. Հ.	Միմպսոնի Բանաձևի կիրառումը ուսուցման պրոցեսում:	33
6. Ղաջոյան Հ. Գ.	Մարդու բնույթի առեղծվածայնության իսահակյանական ընկալումը:	36
7. Ղաջոյան Հ. Գ.	Բնության փիլիսոփայական ընկալումը Իսահակյանի ստեղծագործություններում:	48
8. Զոհրաբյան Է. Լ.	Հասարակության սոցիալական կառուցվածքի փոփոխությունները Հայաստանի Հանրապետությունում:	59
9. Քուրբջյան Լ. Ն.	Անչափահաս իրավախախտ անձնավորության սոցիալականացման և ձևավորման առանձնահատկությունները: /ռուս./	70
10. Անջելովա Ի. Բ.	Աշխատատեղերի կազմակերպումը ջերմասարքավորումների օգտագործմամբ միջոցների և ժամանակի տնտեսման համար: /ռուս./	73
11. Մարտիրոսյան Վ. Է.	Անցումը ավտորիտարիզմից դեմոկրատիայի:	75
12. Քալաշյան Ա. Ա.	Դ. Իստոնը հասարակության քաղաքական համակարգի գործառնության մասին:	86
13. Մարգարյան Գ. Ա.	Գնոստիկության էվոլյուցիոն փուլերը:	95
14. Սաֆարյան Ա. Ս.	Բազմաբնույթ մտածողության կիրառումը ուսուցման վաղ շրջանում:	108
15. Բադալյան Ա. Հ.	Ռիթմը և նրա զարգացումը երեխայի մոտ:	114
16. Կոտոլկյան Թ. Հ.	Կերպարվեստը որպես հոգեկան գործընթացների զարգացման եզակի միջոց (ստեղծագործական երևակայության զարգացումը):	118

ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

17. Դալլաքյան Ռ. Հ.	Վահագն Դավթյանի «Գիշերային զրույց Նարեկացու հետ» պոեմի լեզվաբանական վերլուծություն:	121
18. Բաղիկյան Խ. Գ.	Կոմիտասը Փարիզում:	131
19. Կատվալյան Վ. Լ.	Արդի հայերենի գոյականի հոլովման համակարգում դրսևորվող անկանոնությունների մասին:	140
20. Ղռեջյան Լ. Խ.	Միևս աստծո առասպելների արտացոլումը «Մասնա ծոեր» դյուցազնավեպում:	143
21. Գրիգորյան Էդ. Ա.	Անտուան Մեյեն և սլավոնական լեզվաբանության հիմնախնդիրները: /ռուս./	150
22. Մկրտչյան Լ. Գ.	Գավառի պետհամալսարանի ուսանողների ռուսերեն մենախոսական խոսքի ուսուցումը մասնագիտական տեքստերի նյութերով: /ռուս./	154
23. Մինասյան Ն. Ա.	Շարահյուսական արտահայտչական միջոցներ կապակցված տեքստում: /ռուս./	155
24. Մուխսիխաչոյան Ա.Ս.	Մասնագիտական տեքստ բանասեր ուսանողների ռուսաց լեզվի ուսուցման ընդհանուր համակարգում: /ռուս./	160
25. Թենեքեջյան Մ. Հ.	Հարադիր բայեր: /անգլ./	163
26. Տիգրանյան Ս. Ս.	17-րդ դարի Էլիզաբեթյան դարաշրջանի անգլերեն լեզվի զարգացումը: /անգլ./	165

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

27. Թորոսյան Զ. Ն., Մնացականյան Բ. Պ., Զիլինգարյան Լ. Ա.	Սևանի ավազանի հեղեղուտների սելավագոյացման ակտիվ մակերեսների և սելավային հոսքի առավելագույն ելքերի որոշումը:	172
28. Մնացականյան Բ. Պ., Թաղևադյան Գ. Պ.	Ռելիեֆի մասնատվածությունը և նրա դերը հոսքագոյացման պրոցեսում /Դեբեդ գետի ջրհավաք ավազանի օրինակով/:	175
29. Գազինյան Ռ. Խ., Նահապետյան Ս.	Ժամանակակից ռելիեֆագոյացնող պրոցեսները Սևանա լճի առափնյա շրջաններում:	180

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

30. Խլղաթյան Ի. Ե.	Շուկայական հարաբերությունների զարգացման տեսական հարցեր:	184
31. Ամիրխանյան Ս. Գ.	Տնտեսական բարեփոխումները և տեղական բյուջեների դերի բարձրացումը:	190
32. Գարաթյան Գ. Ս., Ամիրխանյան Ս. Գ.	Պետական և համայնքային բյուջեների դեֆիցիտը և դրա վերացման ուղիները:	196

33. Առաքելյան Կ. Ա.	Արտադրանքի նորացման գնահատումը ըստ հաշվապահական հաշվառման թիվ 38 «Ոչ նյութական ակտիվներ» ստանդարտի:	203
34. Գարաքյան Գ. Ս.	Եվրոպական միասնական արժույթը /եվրո/ և նրա շրջանառության առանձնահատկությունները:	207
35. Գարաքյան Գ. Ս., Գարաքյան Գ. Գ.	Բանկի լուծարման գործընթացը և նրա պարտավորությունների մարման կարգը:	211
36. Գարաքյան Գ. Ս., Շահինյան Վ. Է.	Գործարարության ծրագիրը /բիզնես-պլանը/, նրա մշակման պայմանները և կիրառման ոլորտները:	215
37. Հերզնյան Մ. Ն.	Պետական բյուջեի եկամուտների համալրման հիմնահարցերը Հայաստանի Հանրապետությունում:	219
38. Զաքոյան Հ. Ս.	Ներկայացուցչական մարմինների կայացման ու դրանց դերի բարձրացման անհրաժեշտությունը ՀՀ տեղական ինքնակառավարման համակարգում:	223
39. Պարսամյան Զ. Գ.	Հեջավորման գործիքներ և նրանց հաշվապահական հաշվառումը:	227
40. Ռափյան Ա.	Օտարերկրյա ներդրումների զարգացման օրինաչափությունները:	230
41. Իսոյան Ա. Ս.	Դեբիտորական պարտքերի ներքին աուդիտի կատարելագործման հարցերի շուրջ:	234
42. Բազոյան Ս.Ս.	Հարկաբյուջետային քաղաքականության կարգավորման դերը տնտեսության պետական կարգավորման գործում:	237
43. Բաղդասարյան Գ. Վ.	Հողի հարկի կարգավորման հիմնախնդիրները Գեղարքունիքի մարզում:	244

ՖԻԶԻԿԱ – ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

44. Հայրապետյան Վ. Ժ.	Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը դեֆորմացվող պինդ մարմնի մեխանիկայի բնագավառում:	249
45. Ղարախանյան Կ. Ի.	Ածանցյալի իմաստի մեկնաբանությունը ֆիզիկական մեծությունների սահմանման դեպքում:	257
46. Հովհաննիսյան Ա. Պ.	Ժամանակի չափման մեթոդներ և միջոցներ:	261
47. Աֆրիկյան Տ. Հ.	Հոլկման թափոններում հոկահատիկների գրանուլոմետրական բաղադրության հետազոտումը: /ռուս./	263
48. Հակոբյան Մ. Զ.	Ցածր հաճախականային ցիկլիկ կոդով աշխատող համակարգի ուսումնասիրումը:	265

ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

49. Բատիկյան Ի. Հ., Սիրունյան Ա. Լ.	Երկրի ջերմացումը. դրա հետևանքները և մեղմելու հնարավոր ուղիները:	268
--	---	-----

50. Մարգարյան Ա. Ս., Միմոնյան Ռ. Ա., Բադալյան Ռ. Բ., Բաբայան Մ. Ա., Միմոնյան Ա. Ա., Միմոնյան Մ. Ա., Ավետիսյան Ա. Ա.	Առնետների լյարդի և արյան մետաղապրոտեինների մակարդակների տեղաշարժերը CCl4-ով մակաձված լյարդի ցիռոզի դեպքում և E-վիտամինի ազդեցությունը: /ռուս./	272
51. Միմոնյան Ա. Ա., Մարգարյան Ա. Ս., Բադալյան Ռ. Բ., Միմոնյան Լ. Ա., Միմոնյան Ռ. Ա., Միրունյան Ա. Լ., Գալոյան Ա. Ա.	Էներգետիկ փոխանակությունը Սևանի ծածանի հյուսվածքներում և հիպոթալամուսային պրոլինով հարուստ պոլիպեպտիդի (ՊՀՊ) ազդեցությունը դրա վրա:	278
52. Միմոնյան Լ. Ա., Միմոնյան Ա. Ա., Մարգարյան Ա. Ս., Միմոնյան Մ. Ա., Միմոնյան Ռ. Ա.	Արյան հակաօքսիդանտային և պրոօքսիդանտային ստատուսների դրական տեղաշարժերը առնետների նեյրոթունավորման դեպքում վիտամին E-ի ազդեցության դեպքում: /ռուս./	283
53. Մկրտչյան Ս. Ս.	Հոդի ակտիվ շերտի խոնավապաշարի փոխկախվածությունը գրունտային ջրերի մակարդակի խորությունից:	289
54. Ավագյան Մ. Պ.	Պաշտպանական անտառաշերտերի տեղաբաշխման առանձնահատկությունները մասնատված հողօգտագործման պայմաններում /Սևանի ավազանի օրինակով/: 2004, N7,	293
55. Արծրունի Վ. Ժ., Միրականյան Մ. Ս., Արծրունի Գ. Վ., Կոտիկյան Ս. Յու.	Պրոպարգիլ սպիրտի ստացման համար օգտագործվող հիմնային կատալիզատոր KOH-ի ազդեցության հետազոտումը: /ռուս./	301
56. Բադոյան Ս. Վ., Հարությունյան Ս.	Ազոտական պարարտանյութերի ազդեցությունը հացահատիկային կուլտուրաների, բերքի որակի և քանակի վրա:	302
57. Օհանյան Է. Ա.	Մոնիալ սնկերի տարբեր տեսակների մասնագիտացումը և մակաբուծությունը: /ռուս./	309
58. Ավետիսյան Վ. Ֆ., Ավանյան Ն. Ա.	Տրանսգենային տեխնոլոգիաների ժամանակակից ասպեկտներ: /ռուս./	312
59. Գրիգորյան Վ. Վ., Ավանյան Ն. Ա.	«Կենսաբանական միօրինակության» սկզբունքը և դրա դրսևորումը համեմատական գենոմիկայում: /ռուս./, 2004, N7,	315

60. Գրիգորյան Վ. Վ., Անդրիասյան Վ. Բ., Պետրոսյան Գ. Մ.	Եվս մեկ անգամ դեմոդեկոզի մասին:	317
61. Հայրապետյան Հո. Լ., Կարապետյան Ա. Գ., Գևորգյան Գ. Ա.	Երկարատև ճզմման համախտանիշի պաթոգենեզը: /ռուս./	319
62. Մելիք-Սահակյան Լ. Հ., Ավանյան Ն. Ա.	Արդիոտոքսիկ գործոնի հնարավոր բնույթի հետազոտությունը և դրա օգտագործումը ԴԿՄՊ-ի ախտորոշման գործում: /ռուս./	322
63. Ավանյան Ն. Ա.	ԴԿՄՊ-ով հիվանդների արյան շիճուկի կենսակտիվ կարդիոտրոպ գործոնների ազդեցության ուսումնասիրությունը էմբրիոնալ միոկարդի ֆրագմենտների կծկման պարամետրերի վրա: /ռուս./	326
64. Առաքելյան Լ. Ն., Հայրապետյան Հո. Լ., Մարուխյան Գ. Լ., Գևորգյան Գ. Ա.	14C գլյուկոզի մակարդակի յուրացումը ուղեղի և սրտի կտրվածքներում երկարատև ճզմման համախտանիշի ժամանակ: /ռուս./	330
65. Գզրարյան Ն. Վ.	Նոր միջատակեր. <i>suncus etruscus savi</i> , 1822 Հայաստանի ֆաունայում:	333
66. Յավուրյան Է. Գ., Գզրարյան Ն. Վ., Հարությունյան Մ. Կ.	Գեղարքունիքի մարզի կզաքիսազգիները /mustelidae/:	337

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

67. Հակոբյան Հ. Հ.	ԱԺ պատգամավորի պատգամավորական մանդատի մի շարք առանձնահատկությունների մասին:	341
68. Ապիյան Ն. Ա.	Անձի իրավական դիրքի տեսության հիմունքները: /ռուս./	349
69. Խաչատրյան Ա. Հ.	Հարկային պլանավորման իրավական բովանդակությունը, սկզբունքները, փուլերն ու մեթոդները:	357
70. Խաչատրյան Ա. Հ.	Միջազգային հարկային համագործակցության նորմատիվային բովանդակությունը, նպատակները և ձևերը:	366
71. Հակոբյան Ռ. Խ.	Հայաստանի Հանրապետության հիմնական օրենքի և սահմանադրական բարեփոխումների մասին:	372
72. Ղարիբյան Տ. Մ.	Վարչական պատասխանատվություն:	378
73. Ղարիբյան Տ. Մ.	Պետության իրավաբանական պատասխանատվությունը:	391
74. Մելքոնյան Գ. Է.	Բնական իրավունքի հայեցակարգի պատմական զարգացման հիմնական ուղենիշները:	411

75. Քոչարյան Ս.	Ժողովրդավարությունը և օրինականությունը:	431
76. Ավետիսյան Հ.	Վկայի և տուժողի հարցաքննության ստանձնահատկությունները դատարանում:	451
77. Ավետիսյան Ա. Կ.	Իրավունքի և բարոյականության հարաբերակցությունը:	459
78. Բախտիկյան Լ. Վ.	Իրավաբանական հոգեբանություն:	463